

FOLKLIVSARKIVET
LUND

ACC. N.R. 5239

Landskap: Blekinge.....
Härad: Östra hd.....
Socken: Jämjö sn. KRISTIANOPEL.....
Uppteckningsår: 1935.....
Upptecknat av: H. Fernholm.....
Adress: Geijersgatan 18. Uppsala.....
Berättat av: Kapten Palm. Kristianopel.....
Född år i

Uppteckningen rör fiske

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

2 / sid.

All fiskerätt äger bönderna. Den är delvis utarrenderad. "Sjuhmanet" har sedan gammalt rätt om fisket. Flertalet av bönderna äro fiskerägare, men det delades så, att de som fingo skog, fingo intet fisket, och de, som fingo fisket, fingo ingen skog. Insjöfisket är också böndernas eget. Där är gott om gäddor. Man hade både jordbruk och fisket. Viktigast var ålfisket, som är enastående. "När det är pålandsvind, är det ålsöl", säger man i Kristianopel. Bottengarnen ha dock gjort mycket för att fördärva ynglet. Många ha varit i Amerika, ett par, tre ha varit till sjöss. Fastigheterna äro nummerade. Kristianopel eller Nopelen, som innevårnarna själva kalla det, är ett sjuhman. Jorden utgöres av sand. Vid Hörviken finnas båtare, som äro stenuggare, men också bedriva litet sillfiske. Befolkningen är lömsk och opålitlig, men håller ihop inbördes vid rättsvistelser. Sagesmannen jämför den med hälsingarna. De äro också lata och oförvagsamma, men mycket skrockfulla och avund samma. - Ingtte och inblandning an s. k. "spanjörer" är vanliga företeeser.

Skriv endast på denna sida!

Fiskevännen.

Fisket som

närings.

Bedygelse.

För insjöfiske användes småruskor (= ryssjor).

För havsfiske användas ruskor (ryskor... ryssdr), hommor och bottengarn.

Bottengarnen bestodo av en långgarn, en ginnarm, tyrkanten och boet, som

avslutades med ett sänke. Man kunde ha en eller flera

ginnarmar och satte vanligen ut två eller tre bottengarn

efter varandra intill 180 m från 2 m. djup.

Materialet var bomullsgarn kokt i stenkolsstjåra.

Apparaten för tjärkokning kallas "tjårstjåba".

Av nät finnes lundregarn, gäddegarn, abborrgarn och grimgarn.

Nätning: De senare användas som nätsegarn, då man därmed stänger in

gäddorna i en vik och sedan pulsar med en åra, försedd med en klump i äm-

dan. Näten voro alltid maskinbundna (det blir tio gånger dyrare att binda

självt). Man binder på sänken för varje gång, stenar, sandpåsar och järnring-

ar. Man sätter självt på telarna och bonar näten. Vid nätning nattetid

sätter man ett ljus i innersta ändan av viken och avspärrar denna med

treuddbla grimgarn. (se teckning!)

Notar dras under isen. Det var tre eller fyra bönder i ett nötlag, och de

hade så och så många famnar var. Alla gå ut på en gång. Noten hade två

armar och en kälvt. Såsom hjälpreddskap användes bl. a. en tjugg med rotting

på. När noten fastnat, drog man fram den med stakar med kohorn på.

Krokfiske;
Det finns forskekrok, flundrekrok och ålekrok. Hemsjorda ålekrokar, 11,5 cm långa, utan hulling.

Ståndkrok sattes i fjärdarna och på isen.

Pålkning av forsk försigick med en vanlig fisklina. Som bete användes

slibbitar. Vanligen användes en vinda för reven.

Långräv sattes för forsk, flundra och ål. Reven var av bleskingsmodell med 100 krok och sill som bete till forsk och flundra och mask till

ål. Reven skulle kokas i ekebark och silslake (barkas). -Krokarna

sattes upp på en 40 cm lång höbb med ett handtag i en ändam

och en skära att sätta in krokaorna i. (se teckning!). När man

skulle lägga ut reven, lade man först upp den med bete på på

en ca 2 fot lång och 2 fot bred sjöbå.

Gädd- och stångkrok göra fiskarna själva utan hulling, ca 5 å 4 tum.

Drög. Som gäddedrög användes en målad träbit med krokar på. Att fiska med

drög kallas slöjte.

Ljuster. Att ljustra på natten med ljus kallas "gå på lys". Som belysnings-

medel användes numera luxlampor. Att hugga blint om dagen kallas

"gå på hutt", eller stundom "hugga på blök".

Redskapet kallades aldrig ljuster utan "åljann" eller "huttjann"

Man ljusterade både ål och gädda.

Skriv endast på denna sida!

Härka. Härkan är ett älderdomligt kammarformat redskap, som användes att ta åt med. Det är numera förbjudet, därför att man river upp bott-
nen och förstör mycket yngel. Det bedrivs emellertid ännu ganska
flitigt i smyg. - Man får 50 kr böter, men sitter hellre av det än
att man låter angivaren få något. - Knappt ha de kommit ut ur fäng-
else, förhåll de här ute igen. De anses inte att de göra någon stör-
re skada själva. (se foto!)

Båtar. Vanliga flatekor användes inomskärs. - En särskild typ av fågel-
skyttebåtar dels av trä och dels av segelduk, användas här i
trakten. De påminna mer om kajaker än kanoter.

Skriv endast på denna sida!

När bönderna hade gemensamt fiske, släpptes fisken in i en damm, varifrån

den hämtades vid behov.

Fiskerätten ansågs som ett arv från förfäderna. För annonserades ej

om förbudet fiske.

Orten (Id) hängdes upp på väggarna och saltorkades.

Tillvaratagen
de.

Man hade äl i kroppkakor.

"Böxerna" och rommen i forsken användes.

Ålskinn användes till leder i sägor och till pisksnärvar.

Braxens simblåsa användes till klarakinn i kaffet.

Bönderna inifrån landet kommo ned och köpte fisk.

Mycket tvestjärvar betydde mycket äl.

Folketro.

På Ljuset, d. v. s. fullimåne, få de ingen äl.

På lördags- och söndagskvällar fick man av relligiöst skäl icke fiska.

Om man frågade en Nobelbo, huru mycket fisk han fått, svarade han van-

ligen: "Dtt lattet, lattet kalllo."

Skriv endast på denna sida!

LUND

FOLKMINNES-ARKIVET

1900-1909

Fiskevatten var både havs- och insjöfiske, det senare indelat i
Fiskevatten.
sjuhemman.

Skriv endast på denna sida!

Man hade något fiske, men emmars är det uteslutande sjöfolk. Stora sjö-
fiskebas(!!!). Fisket var bättre förr än nu. Cellulosaabriken har förstört
fisket som
Fiskevattnen och de moderna redskapen sveckla ynglet, särskilt bottengarnen.
näring.

Skriv endast på denna sida!

Men har ingen älderman och ingen lokal fiskestuga, inte något storsjö-

fiske.-Från Hörviken hade det kommit några nybörjare, som bildat ett

lag.

Husen äro numrerade.

Skry endast på denna sida!

LUND

Garn och ryssjor göras numera övervägande av bomullsgarn. I ågverken äro av manilla- eller gräsröp, men gjordes förr av tallrötter och björkris. Storryssjan hade en långarm och en eller två stäckarmer. Maskstori-leken var 24 på aln på armarna och 42 på aln på fäsknuset. Bågarna voro delvis av grane och delvis av fyr. De voro delvis trekan-tiga. Gjordar voro av rotting eller gran. Den bakersta delen kallades bälgen och ändan på ryssjan kallades strut eller tema. Småryssjan? Den var uppmonterad med 5 st kappor för att skydda mot bottnen. Materialet var det samma som i storryssjan, men den var fäskstyg (42 mm). Förankringen sker endast med sten. Småryssjor sattes i sträck efter varandra eller längs med broen. 1415 efter varandra. Grimnät sattes mest om våren för gädda och flundra. Skotnät polas eller sös i på våren, men är förbudet efter den 1 april. Dessa nät göras numera ensat av bomullsgarn, men förr även av linn-garn. Numera har man teinar av bomullsgarn och hampa, förr av tågell i övertelnarna och hampa i underelnarna. Till flöten använde man nu som förr säv, delvis kork. Fäskstyggheten var 16 på aln. Förr band man näten hemma med kavel. Knut var råbandsknut. Numera binder man "på tyvka" d. v. s. med skotsstek. Flundre-och-

Skriv endast på denna sida!

gäddgarn bundos med råbandsknop.-
Det bodda nätets längd varierar mellan 40 och 60 famnar, djupet
är omkring 6 fot.

Nåten färgas med vanlig färg, soda och sådant.

Nätsticker äro utskurna trästicker med hack i övre ändan. De fast-
göras i foten, när man "för".

Notens delar äro armar och kalv samt kalvbräddet, som skiljer armarna. Till
tög användes gråreep. Fötens äro uteslutande av kork.-Noten försles
med bår på sommaren och med kälke på vintern. Vid vinterfiske an-
vändes dessutom tjuga, rå och krok (räkrok). Endast gråfiske not är
känd. Armarna ha 40 å 50 maskor, 18 på aln.

Kroktiske.

På sommaren utankrades hvllekäppar med en 4 famnars lina med en
sten. I ändan på linan sattes en knappål fast i ryggen på betet.

På vintern högg man ett halvmånformigt hål i isen, satte dit två
käppar, en större och en mindre på tvären. Linan var av 15-tråddigt bom-
ullskarn på vilken fästes en knappål med betet.

Skriv endast på denna sida!

Långrev användes för forsk och ål.-Reven med betet på lägges på en
krokasjöbba.-När den dragits upp "klotas" den upp på en
klotta med klämma.-Vid tirskskiske hade man ett hundra i sänder.
Betet sattes på före utläggningen.-

Ljuster. Ett ål-järn är utnugget ur en stålskiva med 5 st levar samt har en

smal stålpinne mellan levarna.

Man ljusterade "på ljuse" om sommaren."Ljusave" kallades brännmater-

alet, som användes förr. Det var fettestubbar. Man hade då ett bränd-

järn med vidhängande stäke i fören på båten.

Man ljusterade även i stilla havsbleke på sommaren i varma dagar.

Det förekom även ål-nutning, blindnugning med båten i drift över

fjärden, samt ljustering i vaker i isen.

Gäddljuster användas även. De äro av annan konstruktion än ål-

ljusteren och sakna mellanpinna.-Många användes kabblampor som

belysning.-

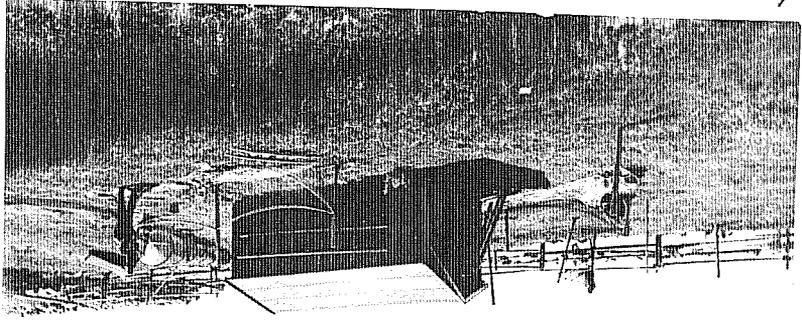
Harke. Harken är ett kamformigt redskap, som drages i slam. Det är nu-

mera förbjudet.

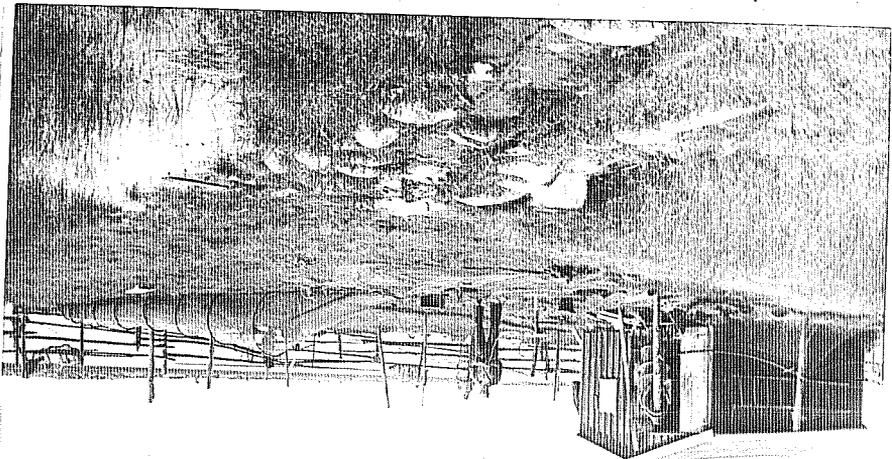
Båtar. Mest användes vanliga blekingesnipor. Kanoter för dragfågelsjakt.

Skriv endast på denna sida!

b. V. Olsen Embædder og -køkk. R. F. m.

a. V. Olsen Embædder og -køkk. R. F. m.

Thorsbjergvej.

Tange an.

Øst-Øst.

Bekkebyge

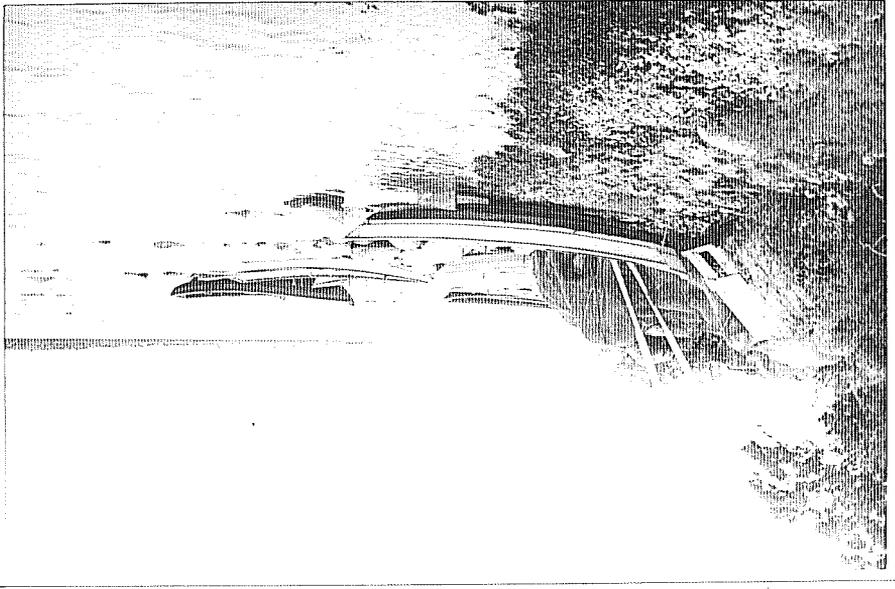
1928

OLKMINNESARKIV

b.

Fischerlöcher.

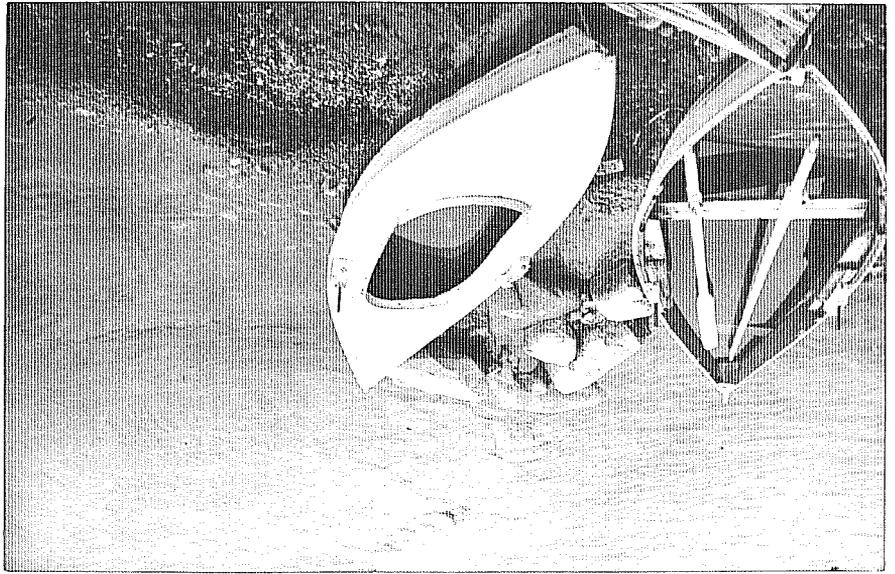
H.F.-m.

a.

Fische offene Löcher.

H.F.-m.

Thunfischangel.

Fische an.

20.10.18.

Alkarakung.
 (also! Doffe frohe in belege und
 50 km. Osten.)

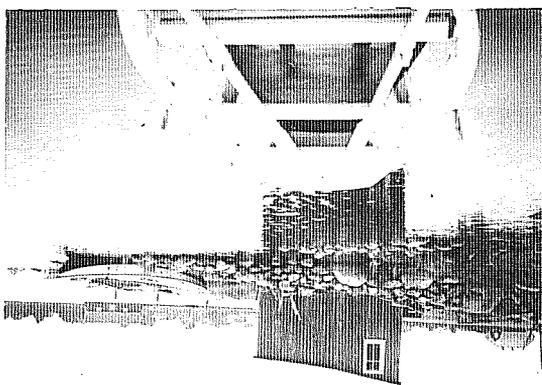
R.F.-m

amman.
 lan

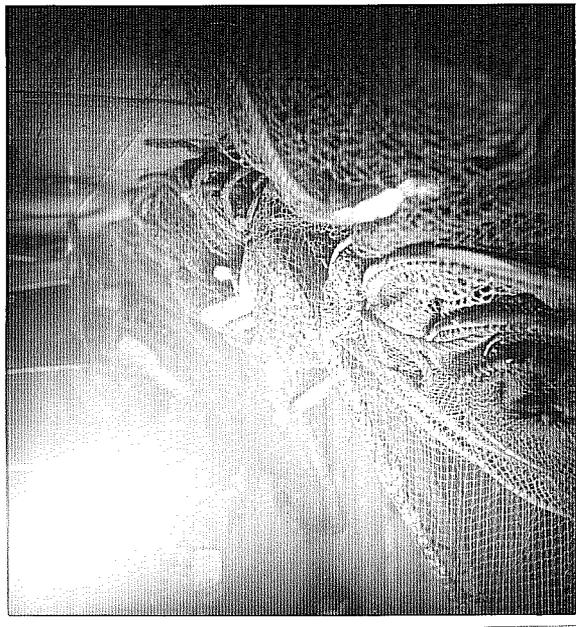
R.F.-m

a. glatte Nildona bod.

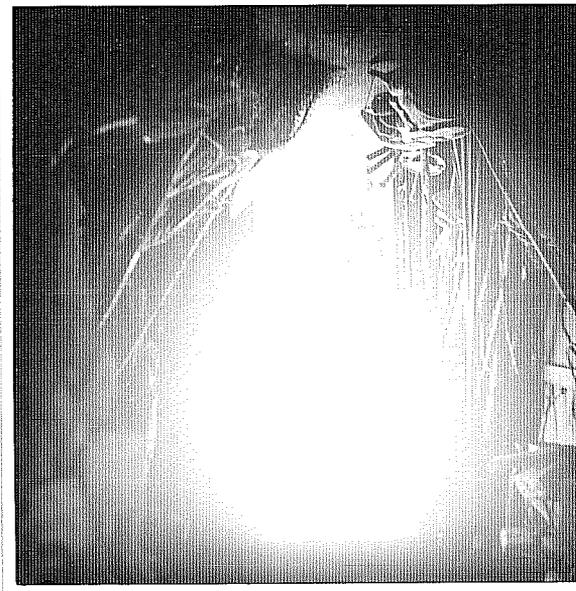

Thunfisch
 fangs an.

b. Intension an Mikroskop objekt.
H.F.-m.

a. Intension an Mikroskop objekt.
H.F.-m.

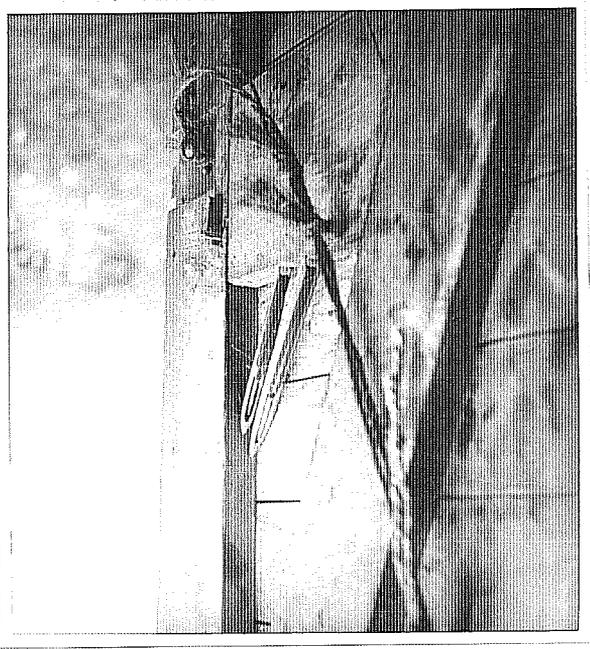
Handkroskop
H.F.-m.
Bok. 22.

R.F.-m.

Fibrin an Mikroorganismen.

2.

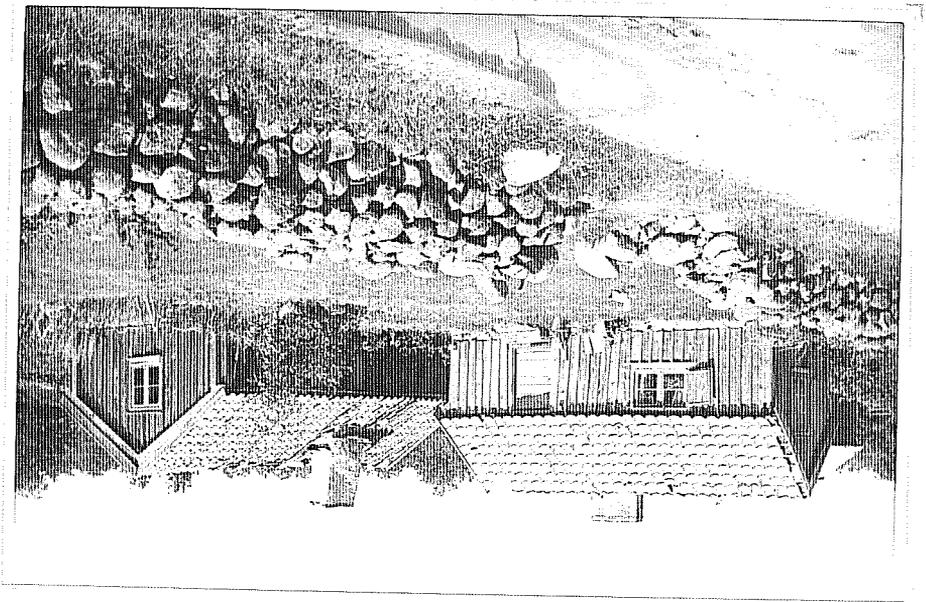

R.F.-m.

N-Fibrin.

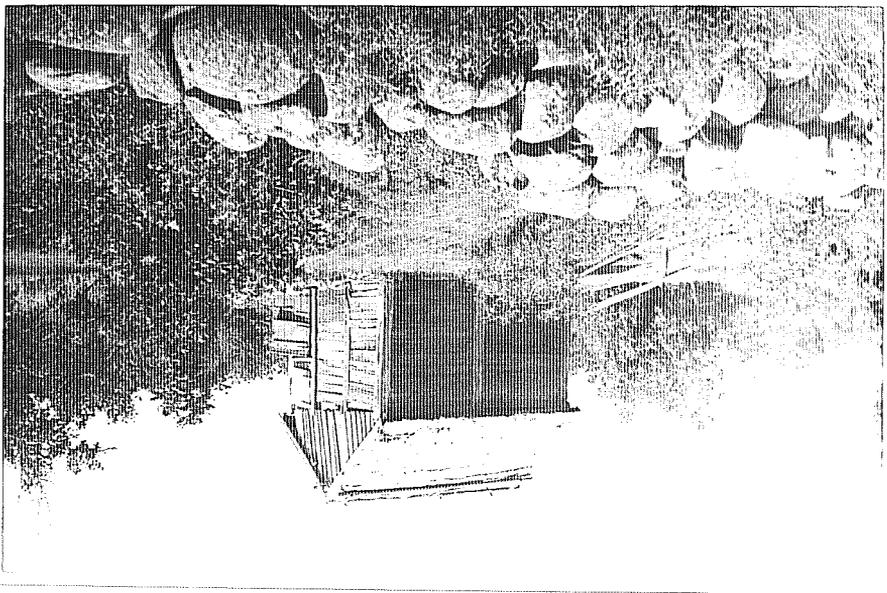
6.

12. 7 - m. Torge von der Thierkoppel.

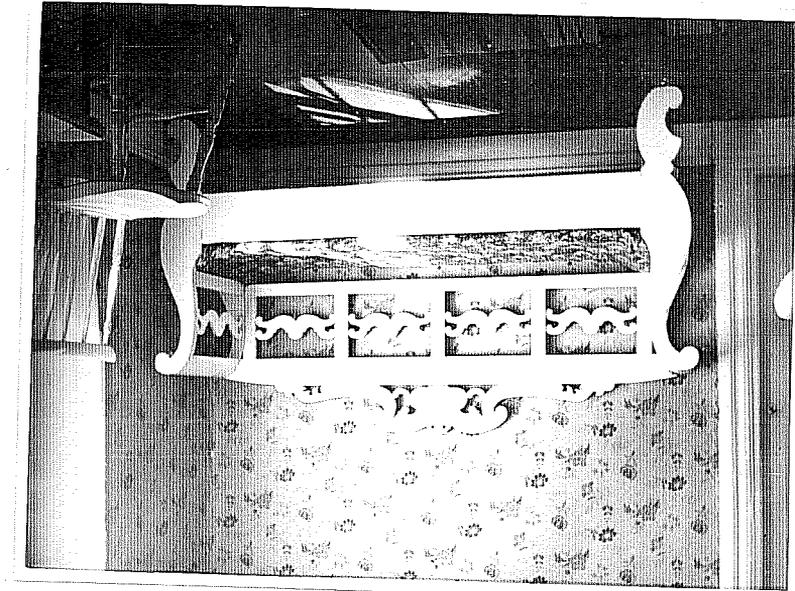
Thierkoppel
Torge von
12. 7. 1882

Looks like trap run on Thich'songol.
R.F.-m.

Thich'songol
Trap run
R.F.-m.

1. F. m.
 Sofka i kottet i villan på Strand,
 i Kottet på Strand, Thorsbergsgård.

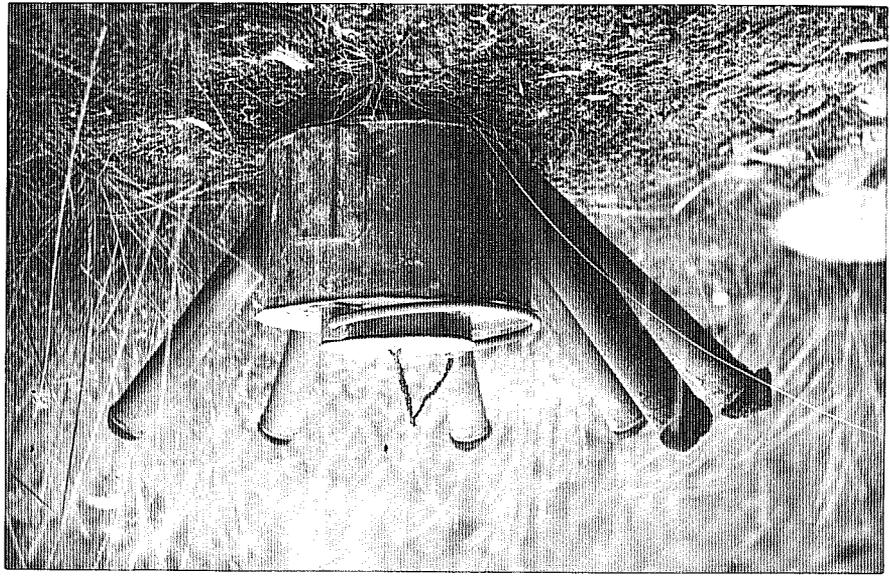
Thorsbergsgård
 Kottet på Strand
 Sofka på Strand
 0

Kottet

0000

Bestenfalls für Gynoking, Zellen nach Kotschen...
 Auf mindestens 2000 m Höhe in den Himalayas.

H. F. - m.

2. a. Bajan.
 In War (ae. Kachin) an
 Gynoking: Gynoking
 (ae. "Kachin")

H. F. - m.

very common

Kocherl.
 Yangon
 Thakong